

अध्याय २९ वा.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

श्रीकुलदेवतायै नमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ॥

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥

गताध्यायीं जाहलें कथन । त्याहून या अध्यायीं श्रवण ॥

करवितों श्रीचें अतर्क्य विदान । कथानुसंधान एकची ॥ १ ॥

ऐकून बाबांची अगाध लीला । इसवी सन एकूणीसशें सोळा ॥

ते वर्षीं एक भजनी मेळा । शिरडीस आला दर्शनार्थ ॥ २ ॥

मंडळीही सर्व प्रवासी । कीर्ती परिसिली मंद्रदेशीं ॥

जात असतां काशीयात्रेसी । वाटेंत शिरडीसीं उतरली ॥ ३ ॥

साईबाबा महासंत । धीर उदार आणि दांत ॥

यात्रेकरूंसी कृपावंत । पैसे अत्यंत वाटिती ॥ ४ ॥

दिडक्या चवल्या हाताचा कीस । अधेल्या पावल्यांचा पाऊस ॥

रूपये दहा कोणास वीस । कोणास पन्नास ते देत ॥ ५ ॥

हें काय सणासूदादिसीं । कार्य विशेषीं का पर्वकाळासीं ॥

प्रतिदिवसीं उक्त प्रमाणेंसी । संतोषेंसीं अर्पीत ॥ ६ ॥

पहूड येती भवय्ये नाचती । गवय्ये गाती भाट वानिती ॥

तमासगीर मुजरे देती । भजनीं रंगती हरिभक्त ॥ ७ ॥

ऐसे महाराज उदारवृत्ती । दानधर्मी सढळ स्थिती ॥
 ऐकूनि कर्णोपकर्णी ही कीर्ति । इच्छा धरिती दर्शनाची ॥ ८ ॥
 कधीं आलिया बाबांचे चितीं । पांथस्थांतेंही पैसे वाटिती ॥
 दीना दुबळ्यांचा परामर्ष घेती । कृपामूर्ति साईनाथ ॥ ९ ॥
 पुरुष एक बाया तीन । मेळा अवघा चौघांमिळून ॥
 मेहुणी स्वस्त्री दुहिता आपण । संतदर्शन कामुक ॥ १० ॥
 घेऊनि साईचें दर्शन । मंडळी पावली समाधान ॥
 करीत साईपाशीं अनुदीन । प्रेमळ भजन नेमानें ॥ ११ ॥
 सांप्रदाय रामदासी । भजन करीत अति उल्हासीं ॥
 बाबाही रुपया आठ आणे तयांसी । आलिया मनासीं अर्पीत ॥ १२ ॥
 कधीं तयांस बर्फीं देत । कधीं परतवीत रिक्तहस्त ॥
 बाबांचें हें ऐसें सदोदित । परी न निश्चित कांहींही ॥ १३ ॥
 पैसे वाटीत हें तो सत्य । नव्हतें यांत कांहींही असत्य ॥
 परी ते नव्हते सर्वास देत । ठावें न मनोगत कवणातें ॥ १४ ॥
 फकीर फुकरे भिक्षेकरी । सदैव येत बाबांचे द्वारीं ॥
 बाबा जरी दयाळू भारी । धर्म न करीत सर्वातें ॥ १५ ॥
 जयाची लाभ काळाची घडी । तयासींचही सुखपरवडी ॥
 संत हस्तस्पर्शाची कवडी । लाभेल जोडी भाग्याची ॥ १६ ॥
 ये अर्थींची एक गोष्ट । ऐकतां श्रोते होतील संतुष्ट ॥
 करूनि तयांपुढें ती प्रविष्ट । धरूं मग वाट पुढील ॥ १७ ॥
 होऊन प्रातःकाळची न्याहारी । बैसतां बाबा स्तंभाशेजारीं ॥
 धुनी सन्निध मशीदीमाझारीं । येतसे पोरी अमनी तैं ॥ १८ ॥

पोरी तीन वर्षाची नागडी । हातीं जिनतानी डबी उघडी ॥
 आई, जमालसह तांतडीं । येतसे ती घडी साधूनि ॥ १९ ॥
 अमनी बैसे मांडीवरी । डबी देई बाबांचे करीं ॥
 'बाबा रुपय्या रुपय्या' करी । हात धरी बाबांचा ॥ २० ॥
 बाबांस मुलांचें वेड भारी । पोरही होती गोंडस साजिरी ॥
 मुके घेत कुरवाळित करीं । पोरीस धरीत पोटाशीं ॥ २१ ॥
 बाबांनीं धरावें पोटाशीं । अमनीचें चित्त रुपयापाशीं ॥
 'बाबा देना देना मजशीं' । म्हणे खिशाशीं लक्ष सारें ॥ २२ ॥
 अमनीचा तो पोर स्वभाव । थोरामोठ्यांही तीच हांव ॥
 स्वार्थासाठींच धांवा धांव । परमार्थी भाव एकाद्या ॥ २३ ॥
 पोरीनें बसावें मांडीवरी । आईनें दूर कठड्या बाहेरी ॥
 हालूं नको देत तोंवरी ॥ खुणावी पोरीस दूरुनि ॥ २४ ॥
 'तुझ्या बापाचें मी काय लागें । उठली ती सुटली माझ्या मार्गे' ॥
 फुकट खाऊ मेले निलांगे । म्हणावें रागें बाबांनीं ॥ २५ ॥
 परी हा राग बाह्यात्कारीं । अंतरीं प्रेमाच्या उसळती लहरी ॥
 हस्त घालूनि खिशाभितरीं । रुपया बाहेरी काढावा ॥ २६ ॥
 घालूनियां तो डबींत घट्ट । झांकिता आवाज होई जों खट्ट ॥
 डबी हातीं पडतां ती झट्ट । घराची वाट धरीतसे ॥ २७ ॥
 हें तों होई न्याहारी वक्तीं । तैसेंच जंव ते लेंडीवर निघती ॥
 तेव्हां ही अमनीस रुपय्या देती । रागें भरती तैसेंची ॥ २८ ॥
 ऐसे प्रतिदिनीं दोन तिजला । सहा देत त्या जमलीला ॥
 पांच दादा केळकरांला । भाग्या सुंदरीला दोन दोन ॥ २९ ॥

दहा ते पंधरा तात्याबांसी । पंधरा ते पन्नास फकीर बाबांसी ॥
आठ वाटिती गोरगरिबांसी । नित्य नेमेसीं हें देणें ॥ ३० ॥

असो ऐसी ही दानशीलता । मद्रासियांनीं ऐकोनि वार्ता ॥
सहज उपजोनि अर्थस्वार्थता । भजनोपक्रमता मांडिली ॥ ३१ ॥

बाह्यतः तें भजन सुंदर । अंतरीं द्रव्याचा लोभ दुर्धर ॥
पैसे देतात या आशेवर । राहिले सपरिवार शिरडींत ॥ ३२ ॥

त्यांतून तिघांस मोठी हाव । बाबांनीं द्यावें बहुत द्रव्य ॥
परी साईपदीं भजन सद्भाव । हा एक निजभाव स्त्रियेचा ॥ ३३ ॥

पाहूनिबां मेघासमोर । आनंदें एक नाचेल मोर ॥
चंद्रालागीं जैसा चकोर । तैसाच आदर तियेचा ॥ ३४ ॥

एकदां माध्यान्हीची आरती । चालतां साई कृपामूर्ति ॥
पाहूनि बाईची सद्भाव स्थिति । दर्शन देती रामरूपें ॥ ३५ ॥

इतरांस नित्याचे साईनाथ । बाईच्या दृष्टीस जानकीकांत ॥
डोळां घळघळ अश्रू स्रवत । पाहोनि विस्मित जन झाले ॥ ३६ ॥

दोहीं हातीं वाजवी टाळी । सर्वेच नयनीं आसुवें ढाळी ॥
देखून हें अपूर्व ते वेळीं । जाहली मंडळी विस्मित ॥ ३७ ॥

ऐसा पाहोनि तो देखावा । जिज्ञासा जाहली सकळांचे जीवा ॥
इतुका प्रेमाचा पूर कां लोटावा । आनंद व्हावा तियेसची कां ॥ ३८ ॥

पुढें स्वपतीस तिसरे प्रहरीं । आपण होऊन आनंद निर्भरीं ॥
रामदर्शन नवल परी । वदे आचरित साईचें ॥ ३९ ॥

नीलोत्पलदलःशाम । भक्तकाम कल्पद्रुम ॥
तो हा भरताग्रज सीताभिराम । दाशरथी राम मज दिसला ॥ ४० ॥

किरीटकुंडलमंडित । वनमाला विराजित ॥
पीतवास चतुर्हस्त । जानकीनाथ मज दिसला ॥ ४१ ॥

शंखचक्र गदाधर । श्रीवत्सलांछन कौस्तुभहार ॥

तो हा पुरुषोत्तम परात्पर । रूप मनोहर देखिला ॥ ४२ ॥

म्हणे हा मानव रूपधारी । असामान्य लीलावतारी ॥

जानकीजीवनमनोहारी । धनुर्धारी मज दिसला ॥ ४३ ॥

फकीर दिसो हा बाह्यात्कारी । भिक्षाहि मागो दारोदारी ॥

जानकीजीवन मनोहारी । धनुर्धारी मज दिसला ॥ ४४ ॥

असो हा अवलिया उपराउपरी । कोणास कैसाही दिसों अंतरी ॥

जानकीजीवन मनोहारी । धनुर्धारी मज दिसला ॥ ४५ ॥

बाई मोठी परम भावार्थी । पति तियेचा अत्यंत स्वार्थी ॥

ऐसीच भोळी स्त्रियांची जाती । कैचा रघुपती ये स्थळीं ? ॥ ४६ ॥

मनीं वसे जैसें जैसें । भोळ्या भाविकां आभासे तैसें ॥

आम्हा सकळां साई दिसे । हिलाच कैसें रामरूप ॥ ४७ ॥

ऐसे कुतर्क करुनि नाना । केली तियेची अवहेलना ॥

विषाद नाही बाईच्या मना । असत्य कल्पना ती नेणे ॥ ४८ ॥

ती पूर्वी मोठी अधिकारी । असी तियेची आख्या भारी ॥

होतसे रामदर्शन सुखकारी । प्रहरो प्रहरीं तियेस ॥ ४९ ॥

पुढें जाहला द्रव्य लोभोद्भव । द्रव्यांपाशीं नाही देव ॥

जाहला रामदर्शनीं अभाव । ऐसा हा स्वभाव लोभाचा ॥ ५० ॥

साईस हें तो सर्व अवगत । जाणूनि तिचें सरलें दुरित ॥

पुनरपि रामदर्शन देत । पुरवीत हेत तियेचा ॥ ५१ ॥

असो पुढें तेच रात्रीं । कैसी वर्तली नवल परी ॥

गृहस्थ देखे निद्रेमाझारीं । स्वप्न भारी भयंकर ॥ ५२ ॥

आपण आहोंत एका शहरीं । पोलीस एक आपणा घरीं ॥

मुसक्या बांधून आवळी करकरी । येकें निजकरीं मार्गें उभा ॥ ५३ ॥

तेथेंच एक पिंजरा ते जागीं । निकट त्याचिया बाह्यभागीं ॥
 साई ही सर्व पहावयालागीं । उभेच कीं उगी निश्चळ ॥ ५४ ॥
 पाहूनि महाराज संनिधानीं । जोडूनियां दोनी पाणी ॥
 करोनियां मुख केविलवाणी । दीन वाणी तव वदे ॥ ५५ ॥
 बाबा आपुली कीर्ती ऐकूनि । पातळों असतां अपुले चरणीं ॥
 प्रसंग हा का आम्हालागुनी । तुम्हीही असूनि प्रत्यक्ष ॥ ५६ ॥
 महाराजीं प्रत्युत्तर दिधलें । कृतकर्म अवघें पाहिजे भोगिलें ॥
 गृहस्थ अति विनीत बोले । कांहीं न केलें ऐसें म्यां ॥ ५७ ॥
 या जन्मीं तरी कांहीं न केलें । जेणें हें ऐसें संकट गुजरलें ॥
 त्यावरी महाराज बोलले । असेल केलें जन्मांतरीं ॥ ५८ ॥
 दिधलें मग प्रत्युत्तर तेणें । मागील जन्माचें मी काय जाणें ॥
 असलें तरी तें अपुलें दर्शनें । भस्म होणें आवश्यक ॥ ५९ ॥
 होतां अम्हां अपुलें दर्शन । अग्निपुढें जैसें तृण ॥
 तैसें तें समूळ भस्म होऊन । कैसा न त्यापासून मुक्त मी ॥ ६० ॥
 तंव महाराज वदती त्यास । ऐसा तरी आहे का विश्वास ॥
 होय म्हणतां गृहस्थास । डोळे मिटावयास आज्ञापिती ॥ ६१ ॥
 आज्ञेप्रमाणें डोळे मिटूनी । उभाच आहे तंव तत्क्षणीं ॥
 धाडदिशीं जैसें पडलें कोणी । आवाज श्रवणीं ऐकिला ॥ ६२ ॥
 आवाज कानीं पडतां दचकला । डोळे उघडूनि पाहूं लागला ॥
 आपण बंधनिर्मुक्त दिसला । पोलिस पडला रक्तबंबाळ ॥ ६३ ॥
 तेणें मनीं अत्यंत घाबरला । महाराजांकडे पाहूं लागला ॥
 हांसून मग ते म्हणती त्याला । 'भला सांपडलास तूं आतां' ॥ ६४ ॥
 आतां येतील अमलदार । पाहून येथील सर्व प्रकार ॥
 तूंच दांडगा म्हणतील अनिवार । पुनः गिरफतार करतील ॥ ६५ ॥

मग तो गृहस्थ वदे तत्वतां । बाबा आपण खरेंच बोलतां ॥
 कसेंही करा सोडवा आतां । दिसेना त्राता तुम्हाविण ॥ ६६ ॥
 ऐसें ऐकूनि साई वदती । पुनश्च लावी नेत्रपातीं ॥
 तैसें करूनि डोळे जों उघडिती । नवल स्थिति आणीक ॥ ६७ ॥
 आपण पिंजऱ्याचे बाह्यदेशीं । महाराज साई अपुलेपार्शीं ॥
 घातलें साष्टांग नमन त्यांसीं । बाबा मग पुसती तयातें ॥ ६८ ॥
 आतांचा तुझा नमस्कार । आणी या पूर्वीं जे घालीस' निरंतर ॥
 आहे काय या दोहींत अंतर । करून विचार सांगे मज ॥ ६९ ॥
 तंव तो गृहस्थ देई उत्तर । जमीन अस्मानाचें अंतर ॥
 केवळ द्रव्यार्थ पूर्व नमस्कार । सांप्रत परमेश्वरभावानें ॥ ७० ॥
 पूर्वीं कांहींही भाव नव्हता । इतकेंच नव्हे मुसलमान असतां ॥
 आपण आम्हा हिंदूस भ्रष्टवितां । होता चित्ता हा रोष ॥ ७१ ॥
 तयावरी बाबा पुसती । नाहीं काय तुझिया चितीं ॥
 मुसलमानाच्या देवांची भक्ति । नाहीं म्हणती गृहस्थ ॥ ७२ ॥
 पुसती बाबा तयालागुनी । पंजा नाहीं का तुझिया सदनीं ॥
 पूजित नाहीस का ताबुताचे दिनीं । पाही मनी विचारुनी ॥ ७३ ॥
 'काडें विवी'ही आहे सदनीं । लग्न कार्यासी तिजला पूजुनी ॥
 तुष्टवितोसना मानपानीं । मुसलमानी दैवत हें ॥ ७४ ॥
 होय म्हणूनी मान्य करितां । आणीक काय इच्छा पुसतां ॥
 निजगुरु रामदास दर्शनता । उपजली आस्था गृहस्था ॥ ७५ ॥
 महाराज मग तयाप्रती । मार्गे वळून पहा म्हणती ॥
 मग जों मार्गे वळून पाहती । समर्थ भूति' सन्मुख ॥ ७६ ॥

१ घालीत असेस. २ नांवाचें दैवत. ३ दर्शनाची इच्छा ४ समर्थ-

पडतांच समर्थांचे पायीं । अदृश्य जाहले ठाईचे ठायीं ॥
 मग तो जिज्ञासापूर्वक पाहीं । आणीक कांहीं विचारी ॥ ७७ ॥
 बाबा अपुलें जाहलें वय । म्हातारा हा दिसतो काय ॥
 आहे आपणा ठावा काय । आयुर्दाय^२ आपला ॥ ७८ ॥
 काय वदसी मी म्हातारा आहे । माझिया सर्वे धांऊनि पाहे ॥
 म्हणोन साई जों धांवताहे । हा लागलाहे माघारा ॥ ७९ ॥
 महाराज सवेग धांवता । धुळोरा जो उसळला वरता ॥
 तेच संधीस पावले अदृश्यता । पावली जागृतता गृहस्थास ॥ ८० ॥
 असो तो जें लाधला जागृती । मनीं विचारितां स्वप्नस्थिती ॥
 तात्काळ पालटली चित्तवृत्ती । वानी महती बाबांची ॥ ८१ ॥
 पाहूनि ऐसी चमत्कृती । साईपदीं जडली भक्ति ॥
 बाबांविषयीं संशयवृत्ती । मावळली परिस्थिती पूर्वील ॥ ८२ ॥
 पाहूं जातां अवघें स्वप्न । परी तीं उत्तरें आणि ते प्रश्न ॥
 ऐकूनि श्रोतां करावा ग्रहण । भावार्थ गहन आंतील ॥ ८३ ॥
 हा प्रश्नोत्तर अनुवाद । मद्रासी पावला परम बोध ॥
 विराला साईसंबंधीं विरोध । हास्य विनोद रूपानें ॥ ८४ ॥
 दुसरे दिवशीं प्रातःकाळीं । मंडळी मशीदीं दर्शना आली ॥
 दोन रुपयांची बफों दिधली । कृपा केली साईनार्थें ॥ ८५ ॥
 तैसेच पल्लवचे रुपये दोन । बाबांनीं तयां समस्तां देऊन ॥
 घेतलें कांहीं दिवस ठेवून । भजन पूजन चाललें ॥ ८६ ॥
 पुढें कांहीं काळ क्रमिला । निघाली मंडळी जाण्याला ॥
 नाही जरी बहु पैसा लाधला । भरपूर लाभला आशिर्वाद ॥ ८७ ॥
 अला मालीक बहोत देगा । अला तुमारा अच्छा करेगा ॥
 पुढें हेंच की आलें उपेगा । लागले मार्गा ते जेव्हां ॥ ८८ ॥

साईचिया आशिर्वचनी । साईची आळवे ध्यानी मनी ॥
 मार्ग चालतां दिवस रजनी । दुःख ना स्वप्नी तिळभरी ॥ ८९ ॥
 घडली आशिर्वादानुरूप । यथासांग यात्रा अमूप ॥
 वाटेस न होतां यत्किंचित ताप । पातले सुखरूप निजगृहा ॥ ९० ॥
 मनी चितिल्या होत्या एका । त्या घडून घडल्या यात्रा अनेका ॥
 वानीत साईवचन कौतुका । आनंद सकळिकां अनुपम ॥ ९१ ॥
 शिवाय संताचें आशिर्वचन । अल्ला अच्छा करील हें वचन ॥
 अक्षरेंअक्षर सत्य होऊन । मनोरथ पूर्ण जाहला ॥ ९२ ॥
 ऐसे ते समस्त तीर्थोपासक । भगवद्भक्त मद्रासी लोक ॥
 सकळ सत्वस्थ सात्वीक । बंधमोचक साई त्यां ॥ ९३ ॥
 ऐसीच सुरस आणीक कथा । सांगतों परिसिजे सादर श्रोतां ॥
 भक्तिभावे श्रवण करितां । आश्चर्य चित्ता प्रगटेल ॥ ९४ ॥
 भक्तकाजकल्पद्रुम । कैसे साई दयाळू परम ॥
 कैसे सप्रेम भक्ताचे काम । पुरवीत अविश्रम सर्वदा ॥ ९५ ॥
 ठाणे जिल्ह्यांत वांद्रे शहर । तत्रस्थ एक भक्तप्रवर ॥
 रघुनाथराव तेंडूलकर । चतुरधीर बहुश्रुत ॥ ९६ ॥
 सदा आनंदी मोठे प्रेमी । विनटलें साईचें पादपद्मी ॥
 तेथील बोधमकरंदकामी । अखंड नामीं गुणगुणत ॥ ९७ ॥
 रूप देऊनि 'भजनमाला ।' वर्णिली ज्यांनीं साईलीला ॥
 ती भक्ति प्रेमें वाचील त्याला । साईच पावला पावलीं ॥ ९८ ॥
 सावित्री नामें त्यांचें कलत्र । बाबू त्यांचा ज्येष्ठ पुत्र ॥
 पहा त्यांचा अनुभव विचित्र । परिसा तें चरित्र साईचें ॥ ९९ ॥
 एकदां बाबू साशंकितमन । वैद्यकीय पाठशाळेमधून ॥
 घेऊन परदेशीय वैद्यकी शिक्षण । परिक्षेलागून बैसेना ॥ १०० ॥

तयानें रात्रीचा दिवस करून । अभ्यास केला अति कसून ॥
 सहज ज्योतीषास केला प्रश्न । परिक्षेंत उत्तीर्ण होईनका ॥ १०१ ॥
 चाळूनि पंचांगाचीं पानें । ज्योतिषी पाही ग्रहांचीं स्थानें ॥
 राशी नक्षत्रें मोजूनि बोटानें । संचित मुद्रेनें अवलोकी ॥ १०२ ॥
 म्हणे केलांत परिश्रम थोर । परि ये वर्षीं न ग्रहांचें जोर ॥
 पुढील वर्ष फार श्रेयस्कर । परिक्षा निर्घोर ते वर्षीं ॥ १०३ ॥
 बैसून परिक्षेस काय सार्थक । होणार जरी श्रम निरर्थक ॥
 विद्याधर्यानें हा घेतला वचक । तेणें तो कचकला मनासी ॥ १०४ ॥
 पुढें तया विद्याधर्याची माता । अल्पावकाशीं शिरडीस जातां ॥
 नमितां साईचरण माथां । कुशल वार्ता चालल्या ॥ १०५ ॥
 निघाली तैही ही कथा । करुणा वचनीं बाबांसीं प्रार्थितां ॥
 म्हणे मुलगा परिक्षेस बसता । असती अनुकूलता ग्रहांची ॥ १०६ ॥
 पत्रिका पाहिली ज्योतिषांहीं । म्हणती यंदा योग नाहीं ॥
 असून अभ्यासाची तयागीही । मुलगा न जाई परिक्षेस ॥ १०७ ॥
 तरी बाबा ही काय ग्रहदशा । यंदा असी कांहीं निराशा ॥
 पडेल एकदां पदरीं परिक्षा । ऐसी बहु आशा समस्तां ॥ १०८ ॥
 ऐकून बाबा बदले वचन । सांगे तयास माझे मानें ॥
 पत्रिका ठेवी गुंडाळून । बैसे जा स्वस्थ मन परिक्षे ॥ १०९ ॥
 नादा कुणाच्या लागूं नका । जन्मपत्रिका पाहूं नका ॥
 सामुद्रिका विश्वासूं नका । चालवा निका अभ्यास ॥ ११० ॥
 म्हणावें मुलास येईल यश । स्वस्थ चित्तें परिक्षेस बैस ॥
 होऊं नको असा निराश । ठेवी विश्वास मजवरी ॥ १११ ॥

असो बाबांची आज्ञा घेऊनी । आई परतली ग्रामालागुनी ॥

मुलास बाबांचा निरोप कथुनी । उत्साहें जननी आश्वासी ॥ ११२ ॥

ऐसा तो साईवचनोल्हास । मुलगा बैसला परिक्षेस ॥

उत्तरेही लेखी प्रश्नांस । यथावकाश दीधलीं ॥ ११३ ॥

लेखी परीक्षा पूर्ण झाली । उत्तरेही संपूर्ण लिहिलीं ॥

परी आत्मविश्वासें घेरली । संशयें चळली स्थिरबुद्धि ॥ ११४ ॥

असतां लिहिलीं सम्यगुत्तरे । उत्तीर्ण व्हावया तितुकीं पुरे ॥

परी विद्यार्थिया वाटे तें अपुरें । सोडिलें धीरें तयातें ॥ ११५ ॥

वस्तुतः लेखी परिक्षेंत पास । होता तरी त्यास वाटे मी नापास ॥

तेणें होऊन तो उदास । तोंडी परिक्षेस बैसेना ॥ ११६ ॥

तोंडी परिक्षेस आरंभ झाला । प्रथम दिवस तैसाच गेला ॥

दुसरे दिवशीं एक स्नेही आला। विद्यार्थी देखिला भोजनास्थिता ॥ ११७ ॥

म्हणे ही काय आश्चर्यता । परिक्षकाला तुझी चिंता ॥

तो म्हणे जा पाहून ये आतां । तेंडूलकर नव्हता कां काल ॥ ११८ ॥

लेखी परिक्षेंत तो नापास । तया तोंडीचे किमर्थ सायास ॥

म्हणून घरीं तो बैसला उदास । स्पष्ट मी तयास सांगितलें ॥ ११९ ॥

तेव्हां परिक्षक वदे तूं जाई । असेल तैसा घेऊन येई ॥

‘लेखी परिक्षेंत पास’ ही देई । आनंददायी खबर त्या ॥ १२० ॥

मग तो आनंद काय पुसावा । केला महाराज साईचा धांवा ॥

न घेतां एक क्षणाचा विसावा । उल्हास भावा धांवला ॥ १२१ ॥

असो पुढें जाहलें गोड । परिक्षेची पुरली होड ॥

दिधली दृढ निजपदीं जोड । साईनीं कोड पुरवुनी ॥ १२२ ॥

दळावयाचे जात्याचा खुंट । हालहालवूनि बसविती घट्ट ॥
 तैसीच गुरुपदनिष्ठेची गोष्ट । हालवूनि चोखट्ट साई करी ॥ १२३ ॥
 ऐसें न कोणा केव्हांही कथिती । जेणें न हालेल चित्तवृत्ती ॥
 हे तो बाबांची नित्य प्रथीती । निष्ठा येरी तीं दृढ करिती ॥ १२४ ॥
 चालूं जातां कथिल्या वाटे । आरंभीं आरंभीं गोड वाटे ॥
 पुढें ऐसे पसरितील सराटे । कांटेच कांटे चोहींकडे ॥ १२५ ॥
 मग त्या निष्ठेस फुटतील फांटे । सहज मनीं संशय दाटे ॥
 किमर्थ साई या आड वाटे । आणी हें वाटे मनाला ॥ १२६ ॥
 परी हें ऐसें जेथें वाटे । तेथेंच श्रद्धा धरा नेटें ॥
 कसोटीच हीं प्रत्यक्ष संकटें । तेणेंच पैठे दृढ श्रद्धा ॥ १२७ ॥
 देऊनियां संकटां तोंड । करितां साई स्मरण अखंड ॥
 होतील सकळ अपाय दुखंड । शक्तिही प्रचंड नामाची ॥ १२८ ॥
 हेंच या अंतरायांचें प्रयोजन । तेंही करी साईच निर्माण ॥
 तेव्हांच घडेल साईस्मरण । संकटोपशमनही तेव्हांच ॥ १२९ ॥
 असो याच मुलाचे वडील । भक्त बाबांचे अति प्रेमळ ॥
 धीर उदार सत्वशील । गात्रें शिथिल जाहलीं ॥ १३० ॥
 प्रसिद्ध परदेशीय व्यापारी । पेढी जयांची मुंबई शहरीं ॥
 इमानें इतबारें त्यांचे पदरीं । केली नोकरी त्यांनीं ॥ १३१ ॥
 पुढें होतां वृद्धापकाळ । नेत्रांस येऊं लागली झांकळ ॥
 इंद्रियें निजकार्यां विकळ । वांछिती निश्चळ आराम ॥ १३२ ॥
 काम कराया उरली न शक्ति । म्हणून सुधारावया प्रकृती ॥
 रघुनाथराव रजा घेती । स्वस्थ विश्रांती भोगिती ॥ १३३ ॥
 पुढें ती रजा संपूर्ण भरली । नाही पूर्ण विश्रांती लाभली ॥
 म्हणून मागुती अर्जी लिहिली । रजा प्रार्थिली आणीक ॥ १३४ ॥

अर्जी देखूनियां उपरी । अपेक्षित रजेची शिफारस करी ॥
 परी त्या पेढीचे वरिष्ठाधिकारी । पूर्ण विचारी दयाळू ॥ १३५ ॥
 धनी मनाचा उदार । पाहूनि अपुला इमानी चाकर ॥
 देई प्रेमाची अर्धी भाकर । पुढील चरितार्थ चालावया ॥ १३६ ॥
 ऐसी ही सरकारी पद्धत । उत्तम पेढ्याही प्रसंगोपात ॥
 प्रामाणिक सेवकांनिमित्त । उत्तेजनार्थ अबलंबिती ॥ १३७ ॥
 परी ही भाकर माझा धनी । देईल काय मजलागुनी ॥
 पडेन जेव्हां मी बेकार होऊनी । ऐसियां चिंतनीं पडले ते ॥ १३८ ॥
 दीडशें अवघा माझा पगार । पाऊणशेंच्या पेन्शनावर
 पडेल दिनचर्येचा भार । मनांत विचार घोळत ॥ ३९ ॥
 परी पुढें जाहली मौज । पहा बाबांचे नवल भोज ॥
 रघुनाथरावांचे कुटुंबा हितगुज । पुसती तें चोज परिसिजे ॥ १४० ॥
 अखेरचा हुकुम व्हावया आधीं । असतां पंधरा दिसांचा अवधी ॥
 जाऊनि तियेच्या स्वप्नामधीं । पुसती बुद्धी तियेस ॥ १४१ ॥
 शंभर द्यावे माझी मनीषा । पुरेल ना तव मनीची आशा
 बाई वदे हें काय पुसा । आम्हा भरंवसा अपुलाच ॥ १४२ ॥
 तिकडे ठराव अर्जीवर । रघुनाथराव इमानी नोकर ॥
 बहुत जाहली सेवा आजवर । अर्धी^१ भाकर द्यावी त्यां ॥ १४३ ॥
 मुखें जरी वदले शंभर । दहा दिवले आणीक वर ॥
 ऐसे हे समर्थ करुणाकर । प्रेम अनिवार भक्तांचें ॥ १४४ ॥
 आतां परिसा आणीक एक । कथा सुंदर मनोरंजक ॥
 भक्तप्रेमोलहासकारक । आनंददायक श्रोतयां ॥ १४५ ॥

डॉक्टर नामें क्यापटन हाटे । बाबांचे भक्त श्रद्धाळू मोठे ॥
 बाबांनीं स्वप्नांत दर्शन पहाटे । दिथलें तें गोमटें कथानक ॥ १४६ ॥
 हाटे राहती विकाने गीं । बाबांस देखती स्वप्नामाझारीं
 पहा बाबांची प्रश्न कुसरी । हाटेही उत्तरीं काय वदती ॥ १४७ ॥
 म्हणती बाबा मज विसरलासि काय । तात्काळ हाट्यांनीं धरिल्ले पाय ॥
 जरी विसरलें लेंकरूं माय । तरणोपाय कैसेनी ॥ १४८ ॥
 उठून बागेंत गेले तांतडी । खुडिली ताजी वालपापडी ॥
 शिधा साहित्य दक्षिणा रोकडी । भक्ति परवडी सिद्ध केली ॥ १४९ ॥
 ऐसी पाहोनि सिद्धी पूर्ति । हाटे तें मूप जों समपूर् सरती ॥
 अवचित उघडलीं नेत्रपातीं । स्वप्न स्थिती हें तें कळलें ॥ १५० ॥
 तात्काळ हाट्यांचें जाहलें मन । पदार्थ हे समस्त मिळवून ॥
 करावे बाबांस प्रत्यक्ष अर्पण । तदर्थ जाऊन शिरडीस ॥ १५१ ॥
 परी ते तेव्हां ज्वालेरीस । पत्र लिहिलें मुंबईस ॥
 वृत्तांत साद्यंत कळविला स्नेहासा । विनविलें शिरडीस जावें स्वयें ॥ १५२ ॥
 टपाल मार्गें येईल पैसा । शिधा घ्यावा योग्य तैसा ।
 शेंगा पापडीच्या सुंदर खाशा । मिळवाव्या कैशातरीही ॥ १५३ ॥

Extract from Captain Hate's letter dated Xmas Lashkar, Gwalior C. I. Addressed to Mr. H. S. Dikshit.

“Though I am miles away the favour that Sai Baba Sadguru shows on me is Marvellous. Duty keeps me here, but I will take the first opportunity of Comming to Shirdi.

My humble respects to Sai Baba.

I have sent a M. o. of Rs. twelve only. Please give Rs. 10 as “Dakshiana” and Rs. 2 should be spent in buying ghe, wheat flour, Dal etc. as shidha.” Please do keep on it. Vegetable of वालपापडीच्या शेंगा All this shidha etc. has a special meaning and I shall be highly Obliged to you for this fauour of yours.

उरला पैका सर्वे न्यावा । शिध्यासमवेत बाबांस द्यावा ॥
 चरण वंदूनि प्रसाद मागावा । तो मज द्यावा पाठवून ॥ १५४ ॥
 पैसा येतांच स्नेही निघाले । शिरडीस जाऊन सामान घेतले ॥
 पापडीवांचून किंचित अडले । तों एक टोपले तें आले ॥ १५५ ॥
 तें होतें जिये बाईचे माथां । तियेस बोलाऊन पाहूं जातां ॥
 शेंगाच पापडीच्या लागल्या हातां । अति आश्चर्यता सकळां तें ॥ १५६ ॥
 मग तें सर्व साहित्य आणिलें । महाराजांसीं सादर केले ॥
 त्यांनीं निमोणकरांतें दिधले । उदयीक निवेदिलें शिजवून ॥ १५७ ॥
 पुढें बाबा भोजना बैसतां । वरण भातादिकां न शिवतां ॥
 शेंगाच तेवढ्या उचलून घेतां । आश्चर्य समस्तां वाटले ॥ १५८ ॥
 शेंगाच तेवढ्या ग्रहण केल्या । त्याच तेवढ्या मुखीं घातल्या ॥
 हाट्यांना बहु आनंद झाला । वृत्तांत कळला हा तेव्हां ॥ १५९ ॥
 जया मनीं जैसा भाव । तैसाच कीं हा हाट्यांचा अनुभव ॥
 पुढील कथेचा परिसा नवलाव । गोड लाघव साईचे ॥ १६० ॥
 साईहस्तस्पर्शपूत । असावा एक रूपया गृहांत ॥
 इच्छा उद्भवली हाट्यांचे मनांत । पुरवीत मनोगत तो साई ॥ १६१ ॥
 मनाच्या वृत्ती कोट्यान कोटी । त्यागून ओखटी धरावी गोमटी ॥
 मग पहा साईची कैसी हतवटी । उभाच पाठीं भक्तांच्या ॥ १६२ ॥
 होतां ऐसी सदिच्छा निर्माण । सफळ व्हावया नलगे क्षण ॥
 निघाला एक स्नेही तत्क्षण । साईदर्शनकामुक ॥ १६३ ॥
 वृत्ती असावी मात्र गोड । नवल साई पुरवितो होड ॥
 जया सद्गुतीची आवड । त्याचें कोड त्या हातीं ॥ १६४ ॥
 तंव हाटे एक रूपया देती । तया स्नेहासीं अति प्रीती ॥
 म्हणती नका पडूं देऊं विस्मृती । घाला हा हातीं बाबांच्या ॥ १६५ ॥

स्नेही जेव्हां शिरडीस गेले । तात्काळ बाबांचें दर्शन घेतलें ॥
 चरण तयांचे माथां वंदिले । सन्मुख बैसले बाबांचे ॥ १६६ ॥
 दक्षिणेलागीं कर पसरितां । अपुली दक्षिणा दिधली प्रथमता ॥
 बाबांनीं खिशांत सूदिली अविलंबता। काढीतो मागुता हाट्यांची ॥ १६७ ॥
 तोही रूपया जोडूनि कर । ठेवी बाबांचे करतलावर ॥
 म्हणे ही दक्षिणा मजबरावर । हाटे डाक्टर पाठविती ॥ १६८ ॥
 हा साई सर्वहृदयवासी । हाटे जरी ग्वालेरनिवासी ॥
 जाणूनि मनीषा तयांचे मानसीं । बैसले रूपयासीं न्याहाळीत ॥ १६९ ॥
 होऊनियां प्रेमोन्मुख । बाबा रूपया धरिती सन्मुख ॥
 नवल अवलोकिती लावोनि टक । लोक टकमक देखती ॥ १७० ॥
 दक्षिणांगुष्ठें वरचेवरी । उडवूनि झेलिती बाबा निजकरीं ॥
 ऐसी क्रीडा करूनि क्षणभरी । रूपया करीत ते परत ॥ १७१ ॥
 म्हणती हा ज्याचा त्यास देई ॥ सर्वे हा उदीचा प्रसाद नेई ॥
 नलगे आम्हास तुझे कांहीं । स्वस्थ राही म्हणे तया ॥ १७२ ॥
 घालून लोटांगण बाबांचे पायीं । उदी प्रसाद पाऊनि ठायीं ॥
 घेऊनि बाबांची आज्ञा तो स्नेही। आला निज गेहीं ग्वालेरीस ॥ १७३ ॥
 आलियावरी ग्वालेरीतें । रूपया देऊनि डाक्टरातें ॥
 कळविलें सकळ वृत्तांततें । दाटलें भरतें हाट्यातें ॥ १७४ ॥
 म्हणे मनीं जैसा हेत । केला होता जैसा संकेत ॥
 जाणोनि माझे मनोगत । पुरविला मनोरथ बाबांनीं ॥ १७५ ॥
 ऐसें वाटलें हाट्यांचे मना । परी ही तरी त्यांची कल्पना ॥
 कोण जाणील संतांची योजना । प्रयोजना तयांच्या ॥ १७६ ॥
 हे जरी म्हणावें निश्चित । तीच पहा दुसरी प्रचीत ॥
 ती तों याहून विपरीत । ज्याचें मनोगत त्या ठावें ॥ १७७ ॥

एकाचा रुपया परत देती । एकाचा तो खिशांत सूदती ॥
कारण काय वदावें निश्चिती । काय चितीं बाबांच्या ॥ १७८ ॥
त्यांचीं कारणें तयांस ठावी । आपण केवळ मौज पहावी ॥
ऐसी गोड संधी न दवडावी । कथा परिसावी ये अर्थी ॥ १७९ ॥
एकदां वामन नावेंकर । जयांस बाबांचें प्रेम अपार ॥
आणिला एक रुपया सुंदर । भक्तिपुरःसर अर्पाया ॥ १८० ॥
एका बाजूस कोरिली होती । राम लक्ष्मण सीतासती ॥
दुजिया बाजूस रम्य मूर्ति । होता मारुती बद्धांजुळी ॥ १८१ ॥
तया अर्पणीं पोटीं हेत । हस्तस्पर्शा पाठीं तो परत ॥
मिळावा उदी प्रसादासहित । म्हणून हस्तांत ठेविला ॥ १८२ ॥
कोणा मनीं काय हद्दत । बाबा हे तों सकळ जाणत ॥
परी तो रुपया पडतां हस्तांत । तात्काळ खिशांत सूदिला ॥ १८३ ॥
वामनरावाचा मानस । माधवरावांनीं कळविला बाबांस ॥
रुपया परत करावयास । विनविलें तयांस अत्यंत ॥ १८४ ॥
“ त्याला कसला द्यावयाचा । आपणासची तो ठेवावयाचा ” ॥
वदले बाबा स्पष्ट वाचा । वामनरावाच्या समक्ष ॥ १८५ ॥
“ तरीही तो देईल । रुपये पंचवीस याचें मोल ” ॥
“ हा मी यासीं देईन बदल । म्हणाले ” बोल त्याला ॥ १८६ ॥
मग त्या एका रुपायालागीं । वामनरावानें लागवेगीं ॥
तेही मिळवून जागोजागीं । बाबालागीं दीधले ॥ १८७ ॥
तेही पूर्ववत खिशांत ठेविले । म्हणती रुपयांचे ढिगार लाविले ॥
तरी त्या रुपयासर्वें न तोले । उणें ते मोलें तयापुढें ॥ १८८ ॥
म्हणती शंभामा हा तूं घेई । असूंदे हा अपुले संग्रहीं ॥
देव्हान्यामाजीं ठेवून देई । करीत जाई पूजन ॥ १८९ ॥

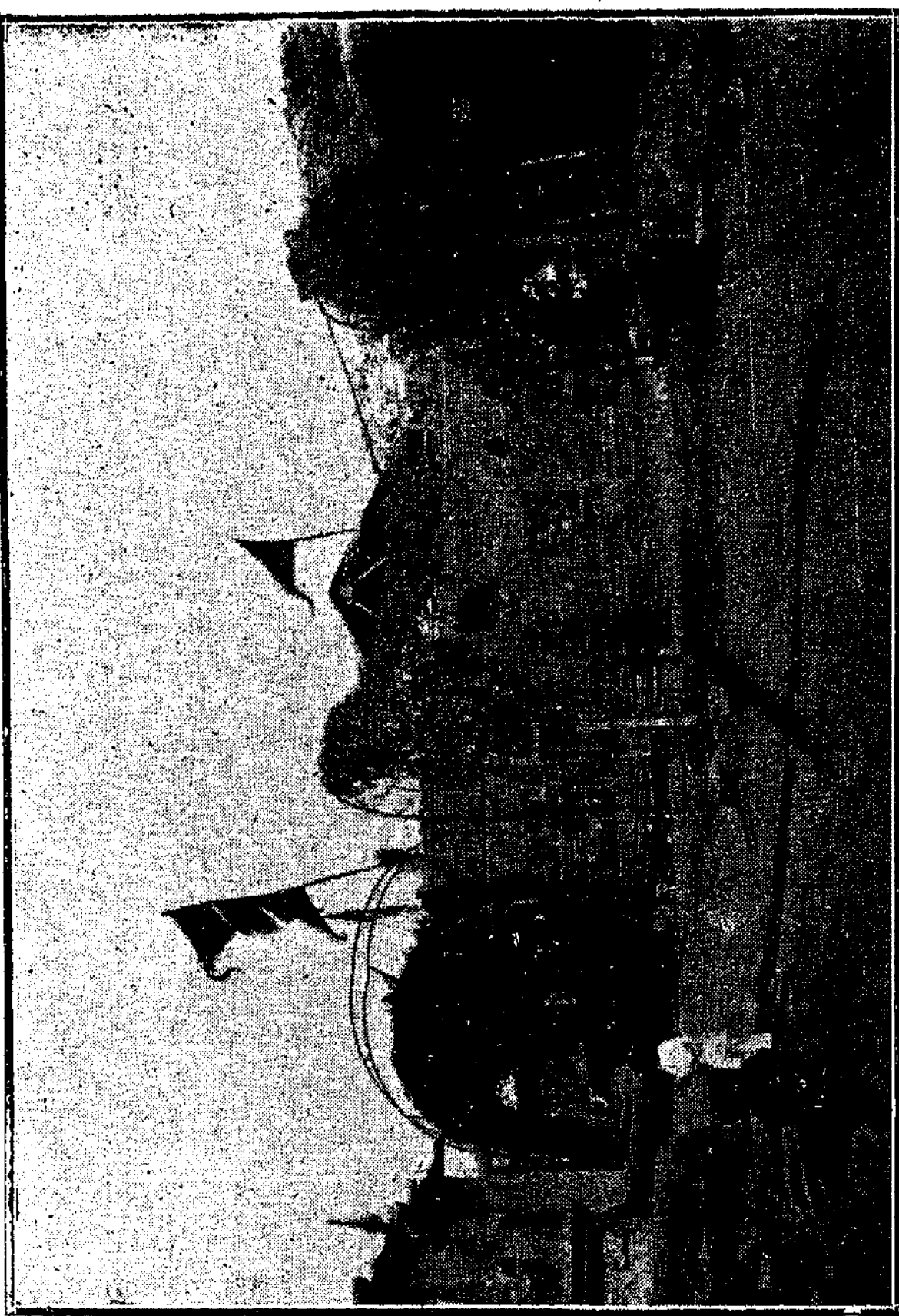
आतां हें ऐसें काय करितां । विचारावयाची कोणास सत्ता ॥
 साई योग्यायोग्य जाणता । देता घेता समर्थ ॥ १९० ॥
 असो आतां ही कथा आटपतां । विसावा देऊं श्रोतयां चित्ता ॥
 जेणें मनन आणी निदिध्यासता । कथा परिसतां घडावी ॥ १९१ ॥
 केलें काय एकलें श्रवण । पचनीं न पडे मननावीण ॥
 वरी न घडतां निदिध्यासन । श्रवण निष्कारण होईल ॥ १९२ ॥
 तरी हेमाड साईसी शरण । मस्तकीं घरीं साईचे चरण ॥
 सकळ साधनांचें हें साधन । युद्धील निवेदन पुढारां ॥ १९३ ॥

इति श्री साई संतसज्जनप्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ॥

श्रीसाई समर्थ सच्चरिते । स्वप्न कथाकथनं नाम ॥

एकोनत्रिंशत्तमोऽध्यायः संपूर्णः ॥

।श्री सद्गुरु साईनाथार्पणमस्तु शुभं भवतु ॥

श्रीसाईबाबांची फिरण्याची जागा.